

⚓ CO SA STALO NOVĚ ⚓

✿ PRI HODONSKÉM MLÝNĚ ✿

Zpravodaj vodních skautů z Lužic u Hodonína, číslo 6, říjen 2019

* Rodinný vodní skauting * <http://luzice.skauting.cz> * <http://zonerama.com/SkautiLuzice/>*

Část veduty města Hodonína: vlevo se nachází hodonínský mlýn (č. 20), za ním řada domků jsou Rybáře a vpravo je hodonínský zámek (č. 30).

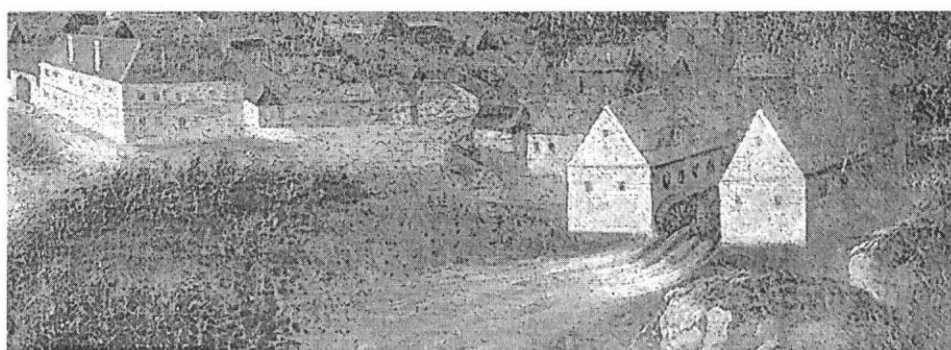
Hodonínský mlýn zmiňuje už ve své slavné listině (okolo roku 1238) královna **Konstancie Uherská**, která touto listinou darovala Hodonínu na svou dobu nebývale rozsáhlá městská práva. Kromě povinností hodonínských měšťanů i jejich práv, například takzvaného mílového, nesměl okolo Hodonína, přibližně do vzdálenosti 9 km, pracovat jiný kovář, tkadlec, švec a či další řemeslníci, které by mezi sebe předtím nepřijali hodonínští měšťané a jejich cechy. K privilegiím patřilo i právo várečné, vztahujícího se na vaření piva, které se také v okolí Hodonína nesmělo jinde vařit.

Listina však zmiňuje také mlýn na řece Moravě, ze kterého měly plynout platby královně a jejím dědicům ve výši osmi měřic pšenice, čtyř měřic žita a 360 denárů. Když by mlýn nestačil zaplatit, mělo záležet na milosti královny či na radě měšťanů, jak bude dluh vyrovnán. Mlýn měl mít k dispozici dvacet jiter polí (asi 5 ha), tři pomocníky z řad podsedků (pravděpodobně ve funkcích stárka, mládka a práška) a jednoho rybáře.

O 350 let později se o mlýně píše také v **urbáři hodonínského panství z roku 1600**. Zde je mlýn popsán jako mlýn panský s jedenácti koly moučnými, dvanáctým kašným a stoupami. Byl to tedy na svou dobu mlýn skutečně

velký. Jeho pravděpodobnou podobu známe z veduty, panoramatického celkového pohledu na město Hodonín, která vznikla okolo roku 1730 a je zároveň nejstarším zobrazením města Hodonína.

znařikal, ano také podle toho domnění jej k sloupu za vlasy přibítí dal, avšak takového krádežného skutku na něj nižádným způsobem shledati a prokázati jest nemohl...“, nespravedlivě odsouzený se domohl

Na obraze Hodonína z poloviny 19. století je nalevo hodonínský zámek a vpravo panský mlýn.

V dobových záznamech soudních rozhodnutí městské rady se objevuje ještě jeden zajímavý zápis vztahující se k hodonínskému mlýnu. Pochází z 11. prosince roku 1665 a píše se v něm:

„Tobiáš Probeš, stárek ve mlejně, Jeho Vysoké Hraběcí Milosti zdejší, zůstávajícího Jana Trávníčka, souseda Hovoranského, z pouhého toliko domnění a nerozšafného unáhlení - jakoby on Janovi Cikánkovi v témž mlejně jeden měch rži ustraniti a takovou mezi svou réz na koš vysypati i sobě semleti měl –

práva a vedle omluvy i peněžité pokuty, která plynula na opravu vězení si zpět vymohl:

„...všecky vlasy jeho, do sloupu mlejnského vražené a přitáté, zase bez odkladu navrátit!“

Mlýnář, v minulosti označovaný také jako „pan otec“, měl mnohá práva a mohl i nepravost ve svém mlýně odedávna trestat krutým, ale účinným způsobem. Zloději byly vlasy přibity dřevěným klínem do díry vyvrtané v hlavním sloupu mlýnice. Jen tupý nůž mu mohl pomoci...

V roce 1871 mlýn od císařského velkostatku kupuje rodina Redlichů. Ti zakrátko v Hodoníně vlastní i cukrovar či cihelny. Mlýn brzy Redlichovi rozšířili a zmodernizovali. V roce 1904 však celý do základů vyhořel, když v něm došlo ke samovznícení prachu. Bohužel už nebyl nikdy obnoven.

Po mlýně, který v Hodoníně mlel obilí více než 800 let, tak za pár let nezůstalo ani památky.

Jen v bývalé strojovně již rozšířeného Redlichova mlýnu dnes sídlí hodonínský okresní archiv.

Bohužel i menší romantické jezero, které se nacházelo pod mlýnem, bylo zasypano a dnes po něm prakticky nezbylo ani památky.

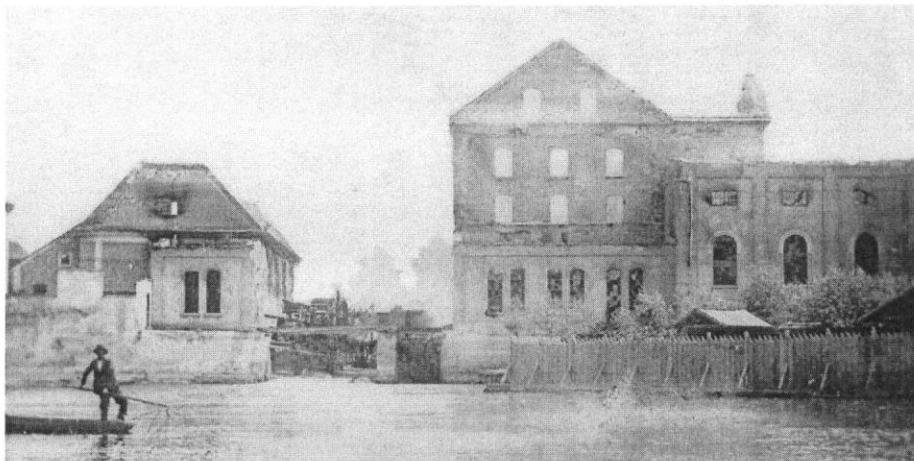
Hastrmani řeky Moravy

Podle pověstí měl Hodonín v řece Moravě hned **два hastrmany** neboli **vodníky**. Jeden, trvale usedlý, vysedával na starých kůlech pod obloukem přepadových vod rybářského stavu a ten druhý, přivandrovalý, obýval hlubokou tůň pod mlýnem, ale nejráději se zdržoval v Moravě u Fialovy hospody, která se nacházela hned vedle mostu do Rybář. Tam chytal ty, co se tam koupali. Byl to dobráček, ale věčně zadumaný, roztržitý chlapík a říkali mu **Francek**. V druhém domě od mostu v Rybářích bylo řeznictví, kterému se říkalo „U Orla“. Pronajal si jej řezník jménem Zelený. A zrovna první, kdo k němu přišel, byl jakýsi divný „kunšaft“ - menší smutný človíček v zeleném fráčku. Ze šosu mu kapalo a povídá: „Zelený, ukroj ňa tady z toho pekný kúsok“ a ukazoval přitom na vuřt. Řezník Zelený se lekl, chytl dlouhý řeznický nůž a šmyk po prstu. Francek zaječel, škrk ven a hup pod most. Vícekrát se už neukázal. Jen řezník na to pak kolikrát vzpomínal. Tak kdo ví, koho to vlastně tehdy pořezal.

Neštěstí na řece Moravě

Časté byly ale bohužel utonutí lehkovážných hodonínských obyvatel v klidných vodách řeky nebo při povodních. Dodnes známe několik lidových písní, které popisují:

„Co sa stalo nově, v městě Hodoníně, utopil sa šohaj pri hodonském mlýně“ nebo **„Novina, novina, co to za novina? Hodonské panenky popadaly z čuna. Dvě ženičky mladé,**

1912 – Pohled na vyhořelý Redlichův mlýn.

tři panenky švarné a jeden mládenec, uvijem jim věnec!“

To snad ani dobráček vodník nemohl mít na svědomí.

Hodoňka

Kromě ochrany přinášela řeka Morava i okolní rybníky obyvatelům města Hodonína především obživu. V Rybářích bydleli rybáři, kteří lovili ryby na přesně vymezených úsecích řeky. Po řece Moravě se na velkých člunech také vozilo nejrůznější zboží, především sůl, ale i zde se pomocí vorů splavovalo dříví.

Četné mokřiny a bažinatá území lužních lesů od Hodonína po Břeclav však byla také vždy **rájem komárů** roznášejících nemoc – malárii, které se dostalo i místního pojmenování **„Hodonka“**. I ta našla své místo v lidové slovesnosti: **„Přišla mně novinka s půlnocí hodinka, že moju**

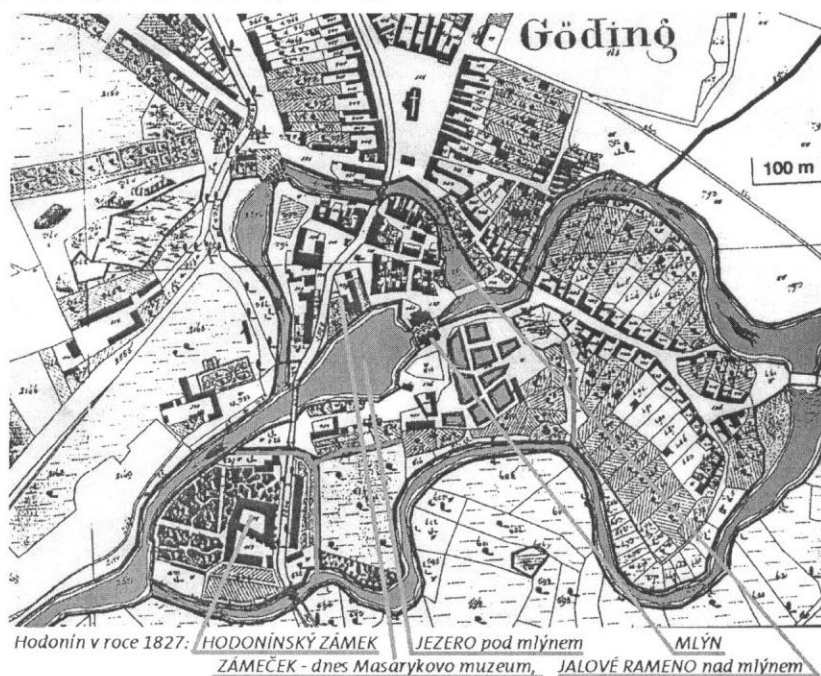
milenku chytla hodonka...“

Jiná píseň s názvem Synečku, synečku popisuje dramatictější, ale málo pravděpodobný průběh nemoci:

„Bodaj tá, synečku, popadla hodoňka, co by tá držala do půl sedma roka. Do půl sedma roka, zrovna sedum roků, až by ti padali červi z tvého boku.“

Toto onemocnění bylo někdy přirovnáváno k západonilské horečce. Hojně se vyskytovalo ještě v polovině 19. století. Jednalo se spíše o krátkodobější horečnaté onemocnění, které přenášeli komáři. V druhé polovině 19. století začal výskyt onemocnění výrazně klesat. Ve 2. polovině 20. století se objevovalo již jen sporadicky.

Výraz **„hodonice“** se v minulosti užíval také jako ekvivalent k zimnici, což souviselo s malárií hodoňkou.

**CO NOVÉHO V NAŠICH VODÁCH,
ANEB CESTA TAM A ZASE ZPÁTKY
...jak se rok s rokem sešel...
trocha historie nikoho nezabije!**

Je několik důvodů, proč vydáváme náš zpravodaj. Nejde jen o kratochvilné čtení pro dospělé členy našeho oddílu, známé, přátele i podporovatele. Plní funkci oddílového časopisu i funkci oddílové kroniky.

O naší činnosti čtvrtletně podrobně informujeme na stránkách Lužického zpravodaje. Jsou ale události, podrobnosti a děje, které je potřeba zaznamenat, na stránky obecního plátku však nepatří.

Hodonínské dějství

Mnoho vody uplynulo v řece Moravě od chvíle, kdy v květnu 2018 světlo světa spatřil předchozí **pátý zpravodaj** s názvem „**Kapitáne, kam s tou lodí!**“. Popisoval aktuální stav projektu vzniku přístavu vodních skautů v Hodoníně a v Lužicích. V té době byl projekt ještě ve fázi získávání všech potřebných informací.

Projekt vzniku přístavu, samostatné organizační jednotky Junáka, pak byl 4. dubna 2018 skutečně předložen oficiálně členům hodonínské okresní rady Junáka (ORJ Hodonín).

7. června 2018 však byl při schvalování projekt **1. přístavu Hodonín** většinou členů ORJ Hodonín smeten ze stolu (pro hlasovali 3 členové/ proti 6). Oficiálním zdůvodněním nesouhlasu se vznikem nového střediska/přístavu v rámci hodonínské okresu byla zejména obava o udržitelnost tohoto projektu a nedostatečné kvalifikace a zkušenosti zakládajících činovníků.

Jaké byly hlavní důvody, které nás vedly před rokem k záměru ustanovit samostatný skautský přístav? Skautský oddíl je sice základní jednotkou, ale má především výchovné poslání. Oddíl se má soustředit především na vlastní činnost, budovat a udržovat členskou základnu. Organizační a hospodářské záležitosti má na starost skautské středisko – u vodních skautů nazývané přístav. Se svou právní subjektivitou již může kapitán přístavu podepisovat nájmy, smlouvy, řešit nákupy, prodeje, zajišťovat plynulý provoz oddílu přístavu a všeho potřebného.

Břeclavské dějství

Při snaze najít jinou cestu vedoucí ke schválení projektu jsme se s důvěrou obrátili na sousední břevclavský skautský okres (ORJ Břeclav). Projekt byl zároveň přepracován. Zatímco pro ORJ Hodonín jsme vycházeli z představy, že **1. přístav Hodonín** by svou činností působil zejména na řece Moravě s klubovny a zázemím v Rohatci - Kolonii, Hodoníně a v Lužicích, při předložení našeho projektu ORJ Břeclav se zásadním způsobem rozšířili možnosti působení nejen na řece Moravě, ale i na řece Dyji, v prostoru širšího soutoku obou mezi Hodonínem a Břeclaví. Proto byl projekt přepracován a předložen v podobě žádosti o schválení jako **přístav PORT ROYAL Hodonín**. Náš projekt členové ORJ Břeclav **29. července 2018**, i po předchozí konzultaci s členy ORJ Hodonín, jednomyslně schválili!

Na ústředí organizace Junák tedy odešla žádost ORJ Břeclav, jako nadřízené jednotky, v souladu s odstavcem 74 organizačního řádu o schválení předkládaného návrhu na založení nové ZOJ pod strukturou okresu Břeclav.

Vodní skauti mají něco jedinečného, co je navzájem spojuje a propojuje. Jednak je to určitá výjimečnost tím, že jsou v mnohonásobné menšině oproti pěším skautům, mají modré skautské kroje, ale především je jim vlastní vodní program, který je závislý na řekách, říčkách, rybnících a jezerech, u kterých se pravidelně setkávají. Díky pravidelným společným akcím se navzájem i znají a dává jim to i přehled o svých aktivitách napříč celou republikou. Tak ví, co jinde funguje, co by se dalo v oddíle zlepšit nebo do kterých „vod“ raději ani nezajíždět.

Pražské dějství

Žádost tedy byla předložena nejvyšší instanci, výkonné radě Junáka (VRJ), kterou v dalším jednání zastupoval organizační zpravodaj VRJ Ondřej „Jerry“ Peřina.

Projekt v této fázi již přestal narážet na nerelevantní překážky. Čekali jsme již na závazné podmínky, po jejichž naplnění již nic nemělo bránit skutečnému zřízení přístavu.

Na podzim roku 2018 byl do projektu přístavu PORT ROYAL Hodonín přizván i skautský oddíl Bantuové z Lanžhota. Tento oddíl plnohodnotně naplňuje skautské ideály, skautskou výchovnou metodu, činností i vnější podobou je plnohodnotně skautský. Jen není dosud registrován v žádné skautské organizaci. Projekt přístavu PORT ROYAL Hodonín měl konečnou podobu třech zakládajících oddílů:

1. **Oddílu vodních skautů Fénix Hodonín** s 24 členy (19 mladších členů a 5 dospělých).

2. **Skautského turistického oddílu Bantuové Lanžhot** (přibližně 50 dětí a asi 15 vedoucích)

3. **Klubem rodinného vodního skautingu Lužice** s 36 členy (17 benjamínků a 19 dospělých).

Projekt byl navíc postaven tak, abychom bez výjimky naplňovali veškeré náležitosti dané organizačním řádem včetně obsazení všech důležitých činnostních funkcí s příslušnými kvalifikacemi.

Po půlročním čekání jsme 7. prosince 2018 dostali podmínky schválení přístavu od organizačního zpravodaje Ondřeje „Jerryho“ Peřiny. Měli jsme pocit již posledního kroku vedoucího k našemu cíli. Pro upřesnění ve stručnosti uvádím podmínky vzniku:

* stanovení vizí/plánů/prognózy činnosti jednotlivých oddílů (1-3 let), s ohledem na rozvoj členské základny

* stanovení vizí v získávání kvalifikací, zajištění činovníků přístavu (1-3 let)

* zprůhlednění vztahů mezi S3P (občanským sdružením, které zastřešuje činnost OVS Fénix v Hodoníně) a vodními skauty - dodání podkladů do spolkového rejstříku, uvedení statutára S3P, vyjasnění vztahů a vazeb mezi oběma subjekty

* revize majetku a transparentní přepsání majetku z S3P do majetku vodních skautů

* rozpočet fungování přístavu pro aktuální rok, předběžný finanční výhled/ plán do roku 2021

* garance podpory nadřízené jednotky, průběžné kontroly činnosti a revize činnosti, hospodaření a majetku - ORJ Břeclav

* garance snahy udržování korektních vztahů se skauty na Hodonínsku

* před schválení přístavu měla být sepsána "dohoda" popisující výše uvedené, kterou by jednotlivé strany schválily podpisem

Projekt byl tedy již těsně na dosah schválení. Většinu požadavků totiž v sobě naplňoval vlastní projekt. Za oddíl rodinného skautingu jsme prakticky splnili vše požadované. Bohužel podmínky schválení, které směřovaly na 1. OVS Fénix z Hodonína a zastřešující sdružení S3P, byly zpochybněny.

Po určité době a na základě doporučení zakládajících členů našeho oddílu jsme nejdříve neoficiálně (17. února 2019), poté již oficiálně na přístavní radě Neptunu Znojmo **2. června 2019** z naší strany ukončili projekt přístavu PORT ROYAL Hodonín svým odstoupením od projektu.

Projekt přístavu PORT ROYAL HODONÍN měl svým posláním rozvíjet vodní skauting na Jižní Moravě. Tohoto cíle by však bylo velmi složité dosáhnout, kdyby zejména z počátku nebylo položeno na pevných základech a těsné spolupráci všech oddílů a jejich vedoucích.

Znojenské dějství

S odstupem času se toto rozhodnutí ukázalo jako správné. Bez vize budoucího přístavu se však musel náš oddíl rozhodnout, kam má směřovat jeho budoucnost. Možností bylo hned několik.

Mohli jsme přijat formální nabídku hodonínských skautů a stát se jedním z oddílů střediska Přátelství. Mnohem vřelejšího přijetí se nám však dostalo od břeclavských skautů a jejich střediska Svatopluk. Nakonec jsme však zvolili setrvání pod křídly přístavu vodních skautů Neptunu Znojmo. Především kvůli započatým projektům, nákupu přívěsného vozíku na loď z grantu obce Lužice, nákupu vodáckého vybavení z grantu organizace Junák a zápůjčce a následnému odkoupení dvou pramic P550 od Hlavního kapitanátu vodních skautů. Hlavně však kvůli jejich vlídnému a přátelskému přístupu.

Se zvyšujícím počtem naší členské základny bude nyní nutné se především soustředit na vlastní činnost, dále rozvíjet spolupráci s obcí Lužice, řešit technické a vodácké vybavení a zázemí pro vlastní činnost. V případě potřeby je možné ale samozřejmě projekt přístavu kdykoliv opět obnovit. Nyní již s velkými zkušenostmi, jak na to!

VODÁKŮV ZPĚVNÍČEK

SANTA MARIA

autor: Jarka Mottl

zpívá: Ztracenka

D **E7**
 1. Kdo teď bude kapitánem naší šarpie
A7 **D**
 když nám hlavní číman vysadil
E7
 pokřtěná je čert ví po kom Santa Marie
A7 **D**
 zbrázdila už mnohej světadíl
Fis
 stavěná jen pro dva kusy
h **Fis**
 nás je na ní pět
E7 **A7**
 celá posádka se musí umět potápět
D **E7**
 kdo teď bude kapitánem toho anděla
A7 **D** **D7**
 ten aby se zbláznil docela

G **D7**
 R: Moře je naše prokletí i touha
G
 s tajfunem opouštíme břeh
E7 a **Gdim**
 do San Franciska strouha vede dlouhá
D7 **G**
 bukanýrům vždýcky nesla pech
E7 A7 **Gdim**
 Do San Franciska strouha vede dlouhá
D7 **G**
 Zatím se šploucháme ve Splavech

2. Naše loď je odjakživa děvče výstřední
 na vodě se nese bujaře
 přestože si vyžaduje péči nevšední
 teče jako necky na jaře
 před parníkem bez důvodu
 hned se rozkejšává
 jeden musí píchat vodu, pět ji vylejvá
 kdo teď bude kapitánem naší Marie
 Ježišmarja, ten si užije

R: Moře je naše prokletí...

JARKA MOTTL

(2. února 1900 – 31. března 1986)

Skladatel stovek písní s trampskou tematikou. V mládí se pohyboval ve skautském prostředí. Byl vyučeným kuchařem. Připojil se k trampské osadě Ztracená naděje. Ztracenkáři neboli Mottlova parta brzy začali nahrávat autorské trampské písně a spolupracovat např. s Osvobozeným divadlem. Jeho písně zpívali i významní komici Vlasta Burian, Ferenc Futurista a další.

